

Oikeustapauskokoelma

Asia T-545/11

**Stichting Greenpeace Nederland
ja
Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)
vastaan
Euroopan komissio**

Oikeus tutustua asiakirjoihin — Asetus (EY) N:o 1049/2001 — Asiakirjat, jotka koskevat tehoaineen glyfosaatti ensimmäistä markkinoille saattamista koskevaa lupaa — Tutustumisoikeuden osittainen epääminen — Luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön taloudellisten etujen vahingoittamisen vaara — Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 5 kohta — Ylivoimainen yleinen etu — Asetus (EY) N:o 1367/2006 — Asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohta — Direktiivi 91/414/ETY

Tiivistelmä – Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 8.10.2013

- Euroopan unionin toimielimet — Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin — Asetus N:o 1049/2001 — Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin — Suppeat tulkinta ja soveltaminen*
(SEU 1 artiklan toinen kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 johdanto-osan ensimmäinen, toinen, neljäs ja 11 perustelukappale ja 1 artiklan 4 kohta)
- Euroopan unionin toimielimet — Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin — Pyyntö saada tutustua ympäristötietoihin — Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin — Asetus N:o 1367/2006 on luonteeltaan erityinen asetukseen N:o 1049/2001 nähden — Kumoamaton oletama siitä, että on olemassa ylivoimainen yleinen etu, joka edellyttää ympäristöpäästöjä koskevien tietojen ilmaisemista — Euroopan unionin perusoikeuskirjalla ja TRIPS-sopimuksella ei ole vaikutusta*
(Euroopan unionin perusoikeuskirjan 16 ja 17 artikla; TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 2 ja 3 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 ja 5 kohta; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1367/2006 johdanto-osan kahdeksas ja 15 perustelukappale sekä 3 artikla ja 6 artiklan 1 kohta ja asetuksen N:o 1107/2009 63 artiklan 2 kohta; neuvoston direktiivi 91/414)
- Euroopan unionin toimielimet — Yleisön oikeus tutustua asiakirjoihin — Pyyntö saada tutustua ympäristötietoihin — Asetus N:o 1367/2006 — Kumoamaton oletama siitä, että on olemassa ylivoimainen yleinen etu, joka edellyttää ympäristöpäästöjä koskevien tietojen ilmaisemista — Ympäristöpäästöjen käsite*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 1049/2001 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 1367/2006 johdanto-osan 15 perustelukappale ja 6 artiklan 1 kohta; neuvoston direktiivin 96/61 2 artiklan 5 kohta)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 27–29 ja 50 kohta)

2. Tiedon saatavuutta, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuutta ympäristöasioissa koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta Euroopan yhteisön toimielimiin ja elimiin annetun asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä veloitetaan asiakirjan tutustuttavaksi antamiseen, kun pyydetty tiedot koskevat ympäristöpäästöjä, vaikka Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisellä luetelmakohdalla suojattuja etuja voitaisiin vahingoittaa, eikä tätä tulkintaa voida asettaa kyseenalaiseksi vetoamalla Euroopan unionin perusoikeuskirjan 16 ja 17 artiklan johdonmukaiseen tai sopusointuiseen tulkintaan tai teollis- ja tekijänoikeuksien kauppiaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen (TRIPS), joka muodostaa maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen liitteen 1 C, 39 artiklan 2 ja 3 kohdan, kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta annetun direktiivin 91/414 ja kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta annetun asetuksen N:o 1107/2009 määräysten ja säännösten mukaiseen tulkintaan.

Asetuksessa N:o 1367/2006 on ensinnäkin säännöksiä, joilla korvataan, muutetaan tai täsmennetään asetuksen N:o 1049/2001 tiettyjä säännöksiä.

Asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään toiseksi kumoamattomasta laillisesta olettamasta, jonka mukaan tietojen tutustuttavaksi antaminen on ylivoimaisen yleisen edun mukaista, kun pyydetty tiedot liittyvät ympäristöpäästöihin, paitsi jos nämä tiedot koskevat tutkintatoimia, erityisesti Euroopan unionin oikeuden mahdollista rikkomista koskevia. Samassa säännöksessä edellytetään, että asianomainen toimielin, jolta on pyydetty oikeutta saada tutustua asiakirjaan, antaa sen tutustuttavaksi, kun pyydetty tiedot liittyvät ympäristöpäästöihin, vaikka tällainen tutustuttavaksi antaminen saattaa vahingoittaa tietyn luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön taloudellisten etujen suojaa. Tästä on todettava, ettei direktiivissä 91/414 eikä asetuksessa N:o 1107/2009 sallita edellä mainitun kumoamattoman olettamisen kumoamista ja sen julkisen ja yksityisen edun, jota niillä suojataan, asettamista asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä mainitun ylivoimaisen yleisen edun edelle.

Kyseisen 6 artiklan 1 kohtaa ei kolmanneksi myöskään voida jättää soveltamatta omaisuudensuojaa koskevan perusoikeuden, johon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja TRIPS-sopimuksessa suojattuihin teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvät oikeudet kuuluvat, suojan sekä muiden perusoikeuksien suojan välisen oikean tasapainon takaamisen turvin. Tällainen lähestymistapa merkitsisi unionin asetuksen sellaisen selkeän ja ehdottoman säännöksen soveltamatta jättämistä, josta ei edes ole väitetty, että se olisi ylemmäntasoisien oikeussäännösten vastainen.

Lopuksi on todettava, että vaikka TRIPS-sopimuksen määräykset ovat erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä ja vaikka tilanteessa, jossa kyseisen sopimuksen kattamalla alalla on olemassa unionin säännöstö, on olemassa kyseisen sopimuksen mukaista tulkintaa koskeva velvollisuus, asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen säännöksiä ei voida jättää soveltamatta sovellettavan oikeuden tulkitsemiseksi TRIPS-sopimuksen 39 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti, koska tällainen näkökulma johtaisi tosiasiaa kyseisen asetuksen 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen lainmukaisuuden kyseenalaistamiseen TRIPS-sopimuksen edellä mainittujen määräysten perusteella.

(ks. 35–38, 40, 41 ja 44–46 kohta)

3. Ei unionin asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden logiikka, joka perustuu Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annettuun asetukseen N:o 1049/2001 ja tiedon saatavuutta koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta yhteisön toimielimiin ja elimiin annettuun asetukseen N:o 1367/2006 sekä niiden soveltamiseen, eikä jälkimmäisen asetuksen sanamuoto, jota selvennetään valmisteluasiakirjoilla, anna ymmärtää, että ympäristöpäästön käsitettä tulkittaisiin suppeasti. Asiakirja on siis annettava tutustuttavaksi, jos pyydetty tiedot liittyvät riittävän suoraan ympäristöpäästöihin.

Kun nimittäin asetuksen N:o 1367/2006 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä katsotaan, että tilanteessa, jossa pyydyt tiedot liittyvät ympäristöpäästöihin, tutustuttavaksi antaminen on poikkeuksella suojattuun etuun nähden ylivoimaisen yleisen edun mukaista, siinä mahdollistetaan yleisen periaatteen, jonka mukaan yleisöllä on oltava oikeus tutustua mahdollisimman laajalti unionin toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin, konkreettinen täytäntöönpano. Lisäksi asetuksen N:o 1367/2006 johdanto-osan 15 perustelukappaleen mukaan yksinomaan ympäristötiedon saannin epäämisperusteita on tulkittava suppeasti ottaen huomioon tietojen ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu sekä se, liittyykö pyydetty tieto ympäristöpäästöihin.

Århusin yleissopimuksen täytäntöönpano-oppaasta ilmenevää ympäristöpäästön määritelmää ei myöskään voida käyttää asetuksen N:o 1367/2006 tulkintaan. Täytäntöönpano-oppaassa ei nimittäin tulkita sitovasti Århusin yleissopimusta, joten tämän on sitäkin suuremmalla syyllä pädeittävä asetuksen N:o 1367/2006 tulkintaan. Täytäntöönpano-oppaassa viitataan päästön käsitteeseen sellaisena kuin se ilmenee ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetusta direktiivistä 96/61, jonka 2 artiklan 5 kohdassa määritellään päästön käsitteen tarkoittavan laitoksesta yhdestä tai useammasta lähteestä suoraan tai epäsuorasti ilmaan, veteen tai maaperään päästettyjä aineita, ääntä, lämpöä tai melua, ja laitoksella tarkoitetaan kiinteää kokonaisuutta, jossa suoritetaan muun muassa yhtä tai useampaa direktiivin liitteessä I mainittua toimintaa. Tällainen määritelmä selittyy direktiivin 96/61 tavoitteella, joka on ympäristön pilaantumisen, joka on peräisin yksinomaan teollisesta toiminnasta, ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen. Århusin yleissopimuksessa tai asetuksessa N:o 1367/2006 ei kuitenkaan rajoiteta niiden soveltamisalaa tällaisen toiminnan seurauksiin.

(ks. 51–53, 55 ja 56 kohta)